

Οι αγώνες του βορειοηπειρωτικού ελληνισμού και η αυτονομία της βόρειας Ηπείρου. του Νικολάου Ζαρκάδα, Υποστρατήγου.

Χαρακτηριστική φωτογραφία της επίσημης ανακήρυξης της Αυτονομίας την 1η Μαρτίου 1914 στο Αργυρόκαστρο. Πηγή: Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο, Αθήνα.

Αφιέρωμα στα εκατό χρόνια από την ανακήρυξη της αυτονομίας της.

Η πρεσβευτική συνδιάσκεψη των μεγάλων δυνάμεων στις 29 Ιουλίου 1913 κατέληξε με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου στην ανακήρυξη της Αλβανίας σε κράτος κυρίαρχο και ανεξάρτητο, χωρίς όμως να καθορίσει τα σύνορά του. Στις αρχές Αυγούστου σχηματίστηκε διεθνής επιτροπή, για να καθορίσει τα νότια σύνορα της Αλβανίας, της οποίας κύριοι παράγοντες ήταν βασικά η Ιταλία και η Αυστροουγγαρία. Κατά τον καθορισμό των συνόρων του νέου αλβανικού κράτους οι εκπρόσωποι των κρατών δεν έλαβαν υπόψη τους, για ευνόητους λόγους, την εθνική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής, αλλά μόνον την ομιλούσα γλωσσική σύνθεση με αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος των περιοχών, που κατοικούνταν από ξενόφωνους Έλληνες, ήτοι η σημερινή Βόρειος Ήπειρος, να περάσει στα όρια της μελλοντικής αλβανικής επικράτειας. Η υπεύθυνη επιτροπή καθορισμού των ελληνοαλβανικών συνόρων ως βασικά κριτήρια ορισμού αυτών έθεσαν τη μητρική γλώσσα του ντόπιου πληθυσμού και τη γεωγραφική σύνθεσή του, ενώ απέκλεισαν την πιθανότητα διενέργειας δημοψηφίσματος.

Τα μέλη της επιτροπής ποτέ δεν ενήργησαν συστηματικά και με την απαραίτητη ευαισθησία για την υπεύθυνη ολοκλήρωση της αποστολής τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι αποστέρησαν από την ελληνική επικράτεια τη νήσο Σάσωνα, η οποία είχε παραχωρηθεί στην Ελλάδα με την προσάρτηση των Ιονίων Νήσων και εθεωρείτο ελληνικό έδαφος, σύμφωνα με την συνθήκη του Λονδίνου της 29ης Μαρτίου του 1864. Από τους πρώτους μήνες του 1913 ο ελληνισμός της Β. Ηπείρου και ιδιαίτερα των περιοχών Κορυτσάς, Πρεμετής και Δελβινίου είχε αρχίσει να αγωνίζεται με την υποβολή εγγράφων διαμαρτυριών και υπομνημάτων προς τα ενδιαφερόμενα μέρη, με τα οποία διατράνωναν την ελληνική ταυτότητά τους και υπογράμμιζαν την κατάφωρη αδικία που συντελούνταν σε βάρος τους. Παρέμεινε μνημειώδης η διακήρυξη των εκπροσώπων τους την άνοιξη του 1913» ότι “θα προτιμούσαν να πεθάνουν, παρά να αποσπαστούν από την Ελλάδα και να παραδοθούν σε νέο ζυγό”. Παντού από τα μέρη, που περνούσαν τα μέλη της επιτροπής γίνονταν μάρτυρες συγκλονιστικών σκηνών, καθώς έβλεπαν σύσσωμο το ελληνικό στοιχείο να διατρανώνει την πραγματική του θέληση με το σύνθημα “Ένωσις ή Θάνατος”. Οι συγκλονιστικές αντιδράσεις του βορειοηπειρωτικού ελληνισμού έγιναν αιτία να αντιληφθούν τα μέλη της επιτροπής ότι “το κριτήριο της γλώσσας δεν αποτελούσε προσδιοριστικό στοιχείο για την εθνική ταυτότητα ενός λαού”. Η διεθνής επιτροπή στις 17 Δεκεμβρίου 1913 εξέδωσε στη Φλωρεντία το σχετικό Πρωτόκολλο, που προσδιόριζε ουσιαστικά τη σημερινή θέση των ελληνοαλβανικών συνόρων παραβιάζοντας όμως κατάφωρα τα ιστορικά δίκαια του ελληνισμού της Β. Ηπείρου. Στις 31 Ιανουαρίου του 1914 οι μεγάλες δυνάμεις ήτοι Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία και Ρωσία, επικαλούμενες τις διεθνείς συνθήκες του Λονδίνου, 30.05.1913 και των Αθηνών, 14.11.1913, έθεσαν την Ελλάδα μπροστά σε έναν, χωρίς προηγούμενο εκβιασμό “παραχωρούσαν τα νησιά τον Αιγαίου με τον όρο ότι τα ελληνικά στρατεύματα θα αποχωρούσαν από τη Β. Ήπειρο μέχρι την 31η Μαρτίου 1914”.

Η ελληνική κυβέρνηση επεσήμανε στην απάντησή της την αποδοχή της πρότασης για το μελλοντικό καθεστώς των νησιών του Αιγαίου, αλλά και τις υποχρεώσεις των μεγάλων δυνάμεων, για να δοθούν εγγυήσεις στους ελληνικούς πληθυσμούς της Β. Ηπείρου σχετικά με τον σεβασμό των εκπαιδευτικών και εκκλησιαστικών προνομίων, καθώς και των περιουσιών τους. Ο ελληνισμός της Β. Ηπείρου δεν είχε πιά άλλη επιλογή από τη μοναδική του αντίσταση. Έτσι στα μέσα Φεβρουαρίου του 1914

κήρυξε την αυτονομία της Β. Ήπειρου και σχημάτισε στο Αργυρόκαστρο προσωρινή κυβέρνηση με πρόεδρο τον Γεώργιο Ζωγράφο. Η προκήρυξη της Κυβέρνησης της Αυτόνομης Ηπείρου συντάχθηκε στο Αργυρόκαστρο στις 15 Φεβρουάριου 1914 και φέρει την υπογραφή του Προέδρου Γ. Ζωγράφου και των μητροπολιτών Δρυϊνοπόλεως Βασιλείου, Κορυτσάς Γερμανού και Κονίτσης-Βέλας Σπυρίδωνα. Το κείμενο της προκήρυξης περιλαμβάνεται στο “**Προσαρτημένο 1**”. Ταυτόχρονα οργανώθηκε και αυτόνομιακός στρατός, ο οποίος σε σχετική προκήρυξή του υπογραμμίζει “την αδυναμία να ανεχθεί την απόφαση της ασπλάχνου πολιτείας”.

Προσαρτημένο 1

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ηπειρώται,

Η εν Αργυροκάστρω συνελθούσα Συντακτική Συνέλευσις των αντιπροσώπων, ους ομόφωνος ανέδειξε η γνώμη του Λαού, ανεκήρυξε την ίδρυσιν της «Αυτονόμου Πολιτείας της Βορείου Ηπείρου», αποτελεσθησομένης εκ των Επαρχιών, τας οποίας εξαναγκάζεται όπως εγκαταλίπη ο Ελληνικός στρατός. Κατά τας αποφάσεις της Συντακτικής Συνελεύσεως το οριστικόν πολίτευμα της ιδρυθείσης Αυτονόμου Πολιτείας θέλει συντάξη νέα Συντακτική Συνέλευσις συγκληθησομένη άμα ως αί περιστάσεις επιτρέψωσι. Προσωρινώς δε πάσας τας εν τη Αυτονόμω Πολιτεία εξουσίας θέλει διαχειρισθή προσωρινή Κυβέρνησις, εντεταλμένη όπως κυβερνήση και διοικήση την χώραν υπό τας αρχάς της ισοπολιτείας και δικαιοσύνης, της ελευθερίας της συνειδήσεως και της προστασίας της ζωής, τιμής και περιουσίας των πολιτών, ανεξαρτήτως θρησκευματος.

Ηπειρώται, η εν Αργυροκάστρω συνελθούσα Συντακτική Συνέλευσις εις τας αποφάσεις ταύτας προέβη αναγνωρίσασα ότι η Πατρίς ημών κινδυνεύει, καταδικασθείσα υπό των ισχυρών. Η μία κατόπιν της άλλης απωλέσθησαν οι ελπίδες ημών. Μας αποσπώσιν από τας αγκάλας της Μητρός μας Ελλάδος. Μας αρνούνται την ανεξαρτησίαν. Μας αρνούνται την αυτοδιοίκησιν εν τω Κράτει τω Αλβανικώ. Μας αρνούνται ακόμη και αυτάς τας εγγυήσεις, αίτινες ηδύναντο να περιφρουρήσωσι λυσιτελώς την ζωήν, την θρησκείαν, την περιουσίαν, την ύπαρξίν μας την εθνικήν. Μας φέρουσι εις τελείαν απόγνωσιν. Ούτε η παρουσία ξένων τινών αξιωματικών επικεφαλής ατάκτων σιφών, ούτε αί αγαθαί προθέσεις του Ηγεμόνος, ούτε αί πομπώδεις επαγγελίαι, ούτε η προσωρινή παραμονή του ελληνικού στρατού εξασφαλίζει την Ήπειρον. Το πάτριον ημών έδα-

φος κείται σήμερον λεία, δυνάμει άδικου και άκυρου βουλήσεως πάντων των ισχυρών της γής. Αλλ' ακλόνητον έμεινε το ημέτερον δίκαιον, το δίκαιον του Ηπειρωτικού Λαού, να ρυθμίση τα της ιδικής του τύχης διοργανούμενος πολιτικώς και ενόπλως, ίνα φρουρήση την ανεξαρτησίαν αυτού. Εναντίον του απαραγράπτου τούτου δικαιώματος εκάστου λαού, ανίσχυρος είναι κατά τας αρχάς του θείου και ανθρωπίνου δικαίου η θέλησις των μεγάλων δυνάμεων να δημιουργήση υπέρ της Αλβανίας έγκυρον σεβαστόν τίτλον κυριαρχίας επί της χώρας ημών και υποχρεώση ημάς. Ουδέν επίσης κέκτηται η Ελλάς δικαίωμα όπως εξακολουθή κατέχουσα το ημέτερον έδαφος αποκλειστικώς, ίνα παραδώση αυτό εναντίον της ημετέρας βουλήσεως εις ξένον δυνάστην.

Ελευθέρα ήδη παντός δεσμού, μή δυναμέν δε να συμβιώση και δή υπό τοιούτους όρους μετά της Αλβανίας, κηρύσσει η βόρειος Ήπειρος την ανεξαρτησίαν της και προσκαλεί τους πολίτας της όπως υποβαλλόμενοι εις πάσαν θυσίαν προασπίσωσιν την ακεραιότητα του εδάφους και τας ελευθερίας της κατά πάσης προσβολής.

Η αναγνώριση της αυτονομίας της Β. Ηπείρου.

Τελικά άρχισε η εκκένωση των πόλεων της περιοχής από τον ελληνικό στρατό. Στην Κορυτσά ο υποστράτηγος Αναστάσιος Παπούλας ανακοίνωσε την αποχώρηση του ελληνικού στρατού από την περιοχή ένεκα "υψίστων εθνικών συμφερόντων". Την εποχή ακριβώς που έπεφτε η Κορυτσά πραγματοποιήθηκε η επίσημη ανακήρυξη της αυτονομίας στο Αργυρόκαστρο. Ο πρόεδρος της κυβέρνησης της Αυτόνομης Ηπείρου Γ. Ζωγράφος στις 20 Φεβρουάριου 1914 απηύθυνε προς τον Έλληνα Πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο και τον Υπουργό Εξωτερικών επιστολή με την οποία γνωστοποιούσε την κήρυξη του ιερού Αγώνα. Το κείμενο της επιστολής έχει, όπως το "**Προσαρτημένο 2**".

Ο αγώνας των Βορειοηπειρωτών, παρά το κλίμα κατακραυγής από τον ξένο τύπο και την άδικη μεταχείριση εκ μέρους των ευρωπαϊκών κρατών, στηρίχθηκε πρωταρχικά στις δικές τους δυνάμεις και έπειτα στην συμπαράσταση των λοιπών συμπατριωτών τους. Στηρίχθηκε σε όλους τους Έλληνες. Ομόθυμη και συγκινητική ήταν η άμεση συμπαράσταση όλων των αποδήμων και ευεργετών Ηπειρωτών στις συγκλονιστικές προσπάθειες του βορειο-ηπειρωτικού ελληνισμού. Οι σφοδρές συγκρούσεις και οι αλληπάλληλες ελληνικές επιτυχίες δημιούργησαν τον κίνδυνο στους αλβανούς για ενδεχόμενη ανατροπή της πραγματικότητας. Ζήτησαν προσωρινή κατάπαυση των εχθροπραξιών και κήρυξη ανακωχής, αιτήματα που έγιναν αποδεκτά από τους επαναστάτες της Β. Ηπείρου. Ακολούθησαν διαπραγματεύσεις με την Κυβέρνηση της Αυτόνομης Δημοκρατίας της Β. Ηπείρου που κατέληξαν στην υπογραφή του Πρωτοκόλλου της Κέρκυρας στις 17 Μαΐου 1914 και σε συμφωνία των εξής έξι σημείων: Αναγνωρίζονταν η αυτονομία της Β. Ηπείρου, ο βασιλιάς της Αλβανίας ως νόμιμος μονάρχης και η ελληνική ως επίσημη γλώσσα της Β. Ηπείρου. Καθιερώνονταν ως υποχρεωτική γλώσσα στα σχολεία η ελληνική και ως προαιρετική η αλβανική. Τέλος προβλέπονταν η αποστολή βουλευτών στην αλβανική βουλή και το δικαίωμα διατήρησης εκ μέρους των ηπειρωτών ιδιαίτερης στρατιωτικής δύναμης.

Το Πρωτόκολλο της Κέρκυρας αποτελεί το μοναδικό επίσημο έγγραφο, που αποδέχτηκαν τόσο η επίσημη αλβανική πολιτική όσο και οι μεγάλες δυνάμεις, και το οποίο αναγνώριζε την αυτονομία της Β. Ηπείρου και συγκεκριμένα των περιοχών Αργυροκάστρου και Κορυτσάς. Προέβλεπε την ανάθεση της οργάνωσης της διοίκησης, της δικαιοσύνης και των οικονομικών στη Διεθνή Επιτροπή Ελέγχου, λαμβάνοντας πάντα υπόψη αντιπροσωπευτικά την αριθμητική αναλογία του θρησκευματος. Επίσης προέβλεπε την οργάνωση ειδικής χωροφυλακής αντιπροσωπευτικής του θρησκευματος του πληθυσμού. Οι ορθόδοξες κοινότητες θα συνέχιζαν να διέπωνται από το ίδιο καθεστώς αναγνωριζόμενες ως νομικά πρόσωπα κάτω από την καθοδήγηση των πνευματικών αρχηγών τους και του Πατριαρχείου. Ισότιμη παρουσία και συμμετοχή θα είχαν και οι δύο γλώσσες στα διοικητικά και δικαστικά όργανα. Η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου της Κέρκυρας συναντούσε ανυπέρβλητα εμπόδια από τη χαώδη κατάσταση που είχε δημιουργηθεί στην Αλβανία, αλλά και από την έλλειψη ανάλογης θέλησης των μεγάλων δυνάμεων προκειμένου να επιβάλλουν τα προβλεπόμενα. Οι ελληνοαλβανικές συγκρούσεις, πολυήμερες και αιματηρές, συνεχίζονταν στην περιοχή. Με τις συνεχείς και

μεγαλειώδεις νίκες των αυτονομιακών δυνάμεων καταλήφθηκαν και απελευθερώθηκαν όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα της Β. Ηπείρου και φάνηκε ότι ο βορειοηπειρωτικός αγώνας πλησίαζε προς το τέλος του.

Τον Δεκέμβριο του 1914 δόθηκε από τους συμμάχους η άδεια στην Ελλάδα για την είσοδο του ελληνικού στρατού στη Β. Ήπειρο. Ακολούθησε η πραγματοποίηση υπό τον ξέφρενο ενθουσιασμό των κατοίκων της. Το Μάρτιο του 1916 η ελληνική κυβέρνηση με βασιλικό διάταγμα κήρυξε επίσημα την ένωση της Β. Ηπείρου με την Ελλάδα, γεγονός το οποίο προκάλεσε τις διαμαρτυρίες της Ιταλίας, αλλά και την παρέμβαση των μεγάλων δυνάμεων. Οι συμμαχίες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και ο εθνικός διχασμός, που σπάρασε την Ελλάδα είχαν ως συνέπεια την αποχώρηση του ελληνικού στρατού από τη Β. Ήπειρο και την κατάληψή της από στρατεύματα της Ιταλίας και της Γαλλίας. Αυτά επέτρεπαν τη δράση αλβανικών ληστρικών συμμοριών σε βάρος των ελληνικών πληθυσμών της περιοχής με κύριο σκοπό να ολοκληρωθεί η εθνολογική αλλοίωση των ελληνικών περιοχών. Οι διαθέσεις των μεγάλων δυνάμεων, κατά την περίοδο αυτή ήταν αδιευκρίνιστες, οι οποίες τελικά εκδηλώθηκαν ξεκάθαρα κατά τη διάσκεψη Ειρήνης του Παρισιού, στα τέλη του 1919.

Προσαρτημένο 2.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ.

«Η δυστυχής εγκαταλελειμμένη Ήπειρος, εγνώριζεν ήδη ότι εν τη απεγνωσμένη αυτής αμύνη, αμέτοχος ήθελε παραστή η επίσημος Ελλάς. Αμέτοχος, αλλ' ουχί αντίπαλος. Τον στραγγαλισμόν της Ηπειρωτικής Αμύνης ουδείς δύναται να επιβάλη εις το Κράτος το Ελληνικόν. Διά παντός όμως μέσου παρεμποδίζεται νύν ο αγών ημών. Τας κινήσεις, τα μέτρα μας, όλα παραλύουν αι Ελληνικαί Αρχαί. Δεν επιτρέπουσι την εις Ήπειρον μετάβασιν των δυνάμεων να συνδράμωσιν ημάς. Απαγορεύουσι την χρήσιν των τηλεγραφικών γραμμών, την έλευσιν οπλιτών, την συλλογήν και αποστολήν εράνων, και μέσων αμυντικών. Διά παντός τέλος μέσου παρεμποδίζεται η οργάνωσις της αμύνης. Διαμαρτυρόμεθα εναντίον της στάσεως, η τις ουν τη ελευθερία, και τη υπάρξει των καταδικασθέντων πληθυσμών, εκθέτει εις κίνδυνον και την τιμήν της Ηπείρου».

Ο αφελληνισμός της Β. Ηπείρου και ο ρόλος της μεταπολεμικής περιόδου στο βορειοηπειρωτικό ζήτημα.

Στις 28 Μαΐου 1920 υπογράφηκε μεταξύ των αντιπροσωπειών της Ελλάδας και της Αλβανίας το Πρωτόκολλο της Καπεστίτσας με το οποίο αναλάμβαναν την υποχρέωση να συμμορφωθούν με τις αποφάσεις της διάσκεψης της Ειρήνης του Παρισιού, η οποία θα καθόριζε και τη μελλοντική μεθοριακή γραμμή μεταξύ των δύο κρατών. Τον Δεκέμβριο του 1920 η Αλβανία έγινε μέλος της Κοινωνίας των Εθνών και αναλάμβανε τη δέσμευση ως προς την προστασία των μειονοτικών δικαιωμάτων στην επικράτειά της. Τελικά ο εδαφικός διακανονισμός περιλήφθηκε στο Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας της 27ης Ιανουαρίου 1925 που υπογράφηκε από τη Γαλλία, την Αγγλία και την Ιταλία. Με τον προσδιορισμό των συνόρων της Αλβανίας προς την Ελλάδα έγινε κατάφωρη παραβίαση των αρχών του διεθνούς δικαίου και εγκαταλείφθηκε στο έλεος των μετέπειτα θλιβερών συγκυριών ολόκληρος ο βορειοηπειρωτικός ελληνοισμός, του οποίου άρχισαν να καταπατώνται βάνουσα τα μειονοτικά δικαιώματά τους.

Ο συστηματικός αφελληνισμός της Β. Ηπείρου ολοκληρώθηκε με τη διακοπή της λειτουργίας των περισσότερων ελληνικών σχολείων, με την αντικατάσταση του ελληνικού διδακτικού προσωπικού από Αλβανούς δασκάλους με τις συνεχείς επεμβάσεις των αλβανικών αρχών στα ελληνικά σχολικά ζητήματα, με την υποχρεωτική εισαγωγή της αλβανικής γλώσσας και την εκμάθηση της αλβανικής ιστορίας, γεωγραφίας και άλλων μαθημάτων στα αλβανικά. Τέλος, συμπληρώθηκε με την τροποποίηση του αλβανικού συντάγματος που καταργούσε τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Μόνος του και αβοήθητος ο ελληνικός πληθυσμός αντέδρασε με σθένος απέναντι στην τροποποίηση. Η ελληνική γλώσσα πλέον εξελισσόταν σε μία ξένη γλώσσα, παρά τη ρητή αναγνώριση της γλωσσικής, εκπαιδευτικής, θρησκευτικής και κοινοτικής αυτοτέλειας της εθνικής ελληνικής μειονότητας της Β. Ηπείρου. Κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940 – 1941 ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε για τρίτη φορά την Κορυτσά και ολόκληρη τη Β. Ήπειρο.

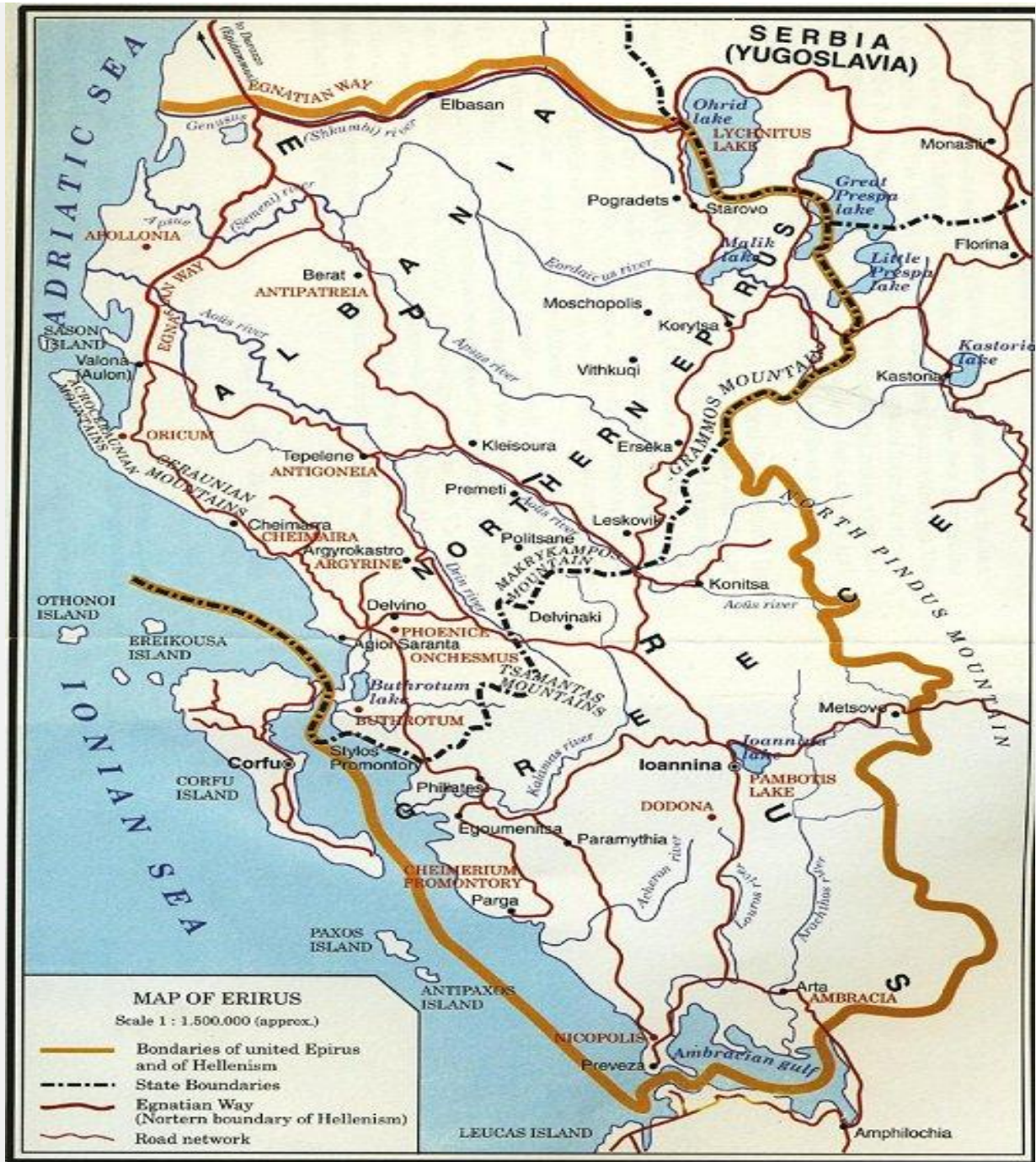
Μετά όμως από τη γερμανική κατοχή της Ελλάδας και την απόχώρηση του ελληνικού στρατού νέες οδυνηρές εμπειρίες περίμεναν τους βορειοηπειρώτες, οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά στο κίνημα της εθνικής αντίστασης κατά των κατακτητών στην κατεχόμενη Ελλάδα. Από τα σπλάχνα του βορειοηπειρωτικού ελληνοισμού γεννήθηκε το 1942 το Απελευθερωτικό Μέτωπο της Βορείου Ηπείρου (ΜΑΒΗ). Η μεταπολεμική

περίοδος υπήρξε καταλυτική ως προς την εξέλιξη του βορειοηπειρωτικού ζητήματος. Οι διαστάσεις του αναπόφευκτα ήταν άμεσα συνδεδεμένες και συναρτημένες με την αδυναμία αποκατάστασης των ελληνοαλβανικών διπλωματικών σχέσεων. Οι ελληνικές κυβερνήσεις βέβαια δεν έπαυσαν να συγκαταλέγουν τη Β. Ήπειρο, όπου το ελληνικό στοιχείο κινδύνευε να αφανιστεί επίσημα ανάμεσα στις εθνικές διεκδικήσεις του ελληνικού κράτους. Είναι αδύνατον να περιγραφούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες έζησαν οι βορειοηπειρώτες μέχρι πριν από μερικά χρόνια. Φυλακίσεις, εξορίες, στρατόπεδα καταναγκαστικών έργων, κακομεταχείριση, βασανιστήρια, θανατικές ποινές, απαγόρευση οποιασδήποτε θρησκευτικής και εκκλησιαστικής δράσης, επιβολή αθεϊσμού, παράλυση και αφελληνισμός της ελληνικής εκπαίδευσης, αλλοίωση του ελληνικού στοιχείου με διαρκείς μετακινήσεις και αναγνώριση μόνον ορισμένων μειονοτικών περιοχών συνθέτουν επιγραμματικά το πολιτικό καθεστώς του βορειοηπειρωτικού ελληνισμού.

Σήμερα το φρόνημα των κατοίκων παραμένει πάντοτε υψηλό και ακμαίο, παρόλα τα εμπόδια, που παρεμβάλλονται προς το δρόμο της εθνικής αποκατάστασης, αυτοί δεν λυγίζουν, ούτε απογοητεύονται, αλλά συνεχίζουν τον αγώνα τους. Οι βασικοί πυλώνες διατήρησης του ελληνισμού της Β. Ηπείρου είναι η ελληνική γλώσσα και η ορθόδοξη χριστιανική πίστη. Τους πυλώνες αυτούς πρέπει να στηρίζουν και να ενισχύουν καθημερινά, μόνιμα και σταθερά αντίστοιχα η Πολιτεία και η Εκκλησία. Σε καμιά άλλη γωνιά του πλανήτη δεν μπορεί κάποιος να βρει πληθυσμό ομογενή, μειονοτικό με γνήσια θρησκευτική πίστη και αταλάντευτο εθνικό πάθος, παρά μόνο στη Β. Ήπειρο.

Προσαρτημένο 3

Χάρτης της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της Ηπείρου (κατά Στράβωνα), σε σύγκριση με τα σύγχρονα όρια κρατών.

Προσαρτημένο 3: Χάρτης της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της Ηπείρου (κατά Στράβωνα), σε σύγκριση με τα σύγχρονα όρια κρατών.

Από Περιοδική έκδοση του ομίλου φίλων Αγίου Όρους, «Άγιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης», «Αθωνίτης», έτος 23ο, τ. 87, Α' τρίμηνο 2014, σελ. 18-21

Πηγή : www.pemptousia.gr/